

Efterskrift til ”Det daglige Brød”

Laksegade, hvori denne fortælling udspiller sig, udgjorde sammen med den nu nedlagte Hummergade en del af det såkaldte mayonnaise-kvarter. Det var et af Københavns ’red light districts’, berygtet for prostitution og anden lyssky aktivitet. Her lå i årene 1874-1906 nogle af byens offentligt kontrollerede, lovlige bordeller.

I disse profane omgivelser placerer Nexø sin nærsynede teologistuderende, for hvem alting er rent, samt studentens mor, en præstenke der er fortællingens egentlige hovedperson, og som i modsætning til sønnen er en skarpsynet moralist, og endelig en observerende fortæller.

I litteraturhistorisk perspektiv ligger ”Det daglige Brød” i nogen forlængelse af ’sædelighedsfejden’, som havde raset siden 1880’erne med kamp imod borgerskabets dobbeltmoral på det seksuelle område, herunder den samfundsmæssige accept af bordellerne. Da fejden blussede op omkring århundredskiftet, havde den unge Nexø bidraget energisk til den med sine ungdomsromaner.

Nærværende humoreske er trykt første gang i 1926, hvor Nexø ellers var optaget af andre temaer end den gamle sædelighedsfejde. Men fortællingen bygger på et forarbejde, en avisklumme med titlen ”I Fare”, trykt i dagbladet *København* 1902. Og i denne periode producerede unge Nexø adskillige satiriske fortællinger der, som ”Dødskamp” (1897), ”Onkel Peters Penge” (1901) og ”En Duel” (1905), udstillede småborgerlige normer og lod dem blive udfordret. Normerne og idealerne viste sig at være ganske bøjelige.

Også præsteenkenes normer og idealer viser sig i denne fortælling at være ganske bøjelige: Hun synes til sidst at gå ind på bordelværtindens spil, fordi det skaffer hendes søn brød på bordet.

*

Den hjemlige modtagelse af ”Det daglige Brød” i samlingen *De sorte Fugle* (1930), hvor fortællingen for første gang bragtes i bogform, var blandet og i høj grad ideologisk betinget.

Den senere undervisningsminister Hartvig Frisch fandt i en stor anmeldelse i *Social-Demokraten* ”Det daglige Brød” kostelig, ”og hans Spøg, der ligger

nærmere ved Haan end ved Humor, river op i Sindet som en skarp Negl paa en kalket Væg.”

Tilsvarende fandt *Politiken*'s Christian Rimestad fortællingen ”pudsigt”.

Heri var *Kristelig Dagblad*'s anmelder Paul Holt ganske uenig:

[Nexøs] ”Skildring af den nærsynede, unge teologiske Student er ført ud i den rene Karikatur og maa være Udslag af ond Vilje, da man næppe kan mene, at den ellers ret intelligente Forfatter kan tro, at han hermed er paa Virkelighedens Grund. [...] Bogen vil sikkert hurtigt blive glemt, og derved sker der ingen Skade.”

Ligesom fortællingen genoptog en gammel fejde, hvori den radikale og den socialdemokratiske presse i sin tid havde bakket Nexø op og fortsat gjorde det, genoptog *Kristeligt Dagblad* den kritik, bladet havde rettet mod Nexøs første bøger, her *Familien Frank* (1901): ”Det er Svineri og Raahed fra Ende til anden.”

Således var alt ved det gamle i Nexø forhold til anmelderne.

- *Henrik Yde*